

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Nicolai Cavssini Trecensis E Societate Iesv, De Eloqventia
Sacra Et Hvmana**

Caussin, Nicolas

Coloniae Agrippinae, 1626

Tertius fons inuentionis, Adagia. Capvt V.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-68724](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-68724)

apud homines garimus, resque nostras illis exponimus. Nimirum vetera illa, & Artica, Pandionem, Athenas, Teicem, Thraciam. At cygni, qui earum garrulitate exosam habent, vix quidem illas sermone dignas duxerunt: sed tandem, o preclara, inquit, causa nostra in solitudinem libens se quietiam contulerit, ut Musicam audiat, cum zephyro pennas nostras inflandas permittimus, ut suaue quidpiam, & concinnu inspirat: Quare, si non multum, nec apud multos canimus, at illud certe in nobis pulcherrimum est, quod modum in canendo tenemus, nec musicam tumultibus permiscemus: Vos autem & in gdes admissas homines fastidiit, & canentes auersantur, idque optimo iure, quippe, que, nec incisa quide lingua filere possitis: verum ipsa exfectionem linguæ, & calamitatem vestram lugentes, quavis alia aue loquacior sitis.)

Hæc magna suauitate pro viri eloquentia. Proferam aliud exemplum, sed stylo simplici. Gerson Cancellarius Parisiensis, vir in Theologicis literis egregie doctus, videtur hoc dicendi genere delectatus: Nam in commentarijs ad Magnificat, fabulam de cato, & vulpe iucundissime narrat, & ibidem Apologum de vulpe, Palumbis, & passere sic exequitur.

(Nidificabant palumbi sylvarum in arboru proceritate, more suo, circumibat vulpes ad radices, se comminans ascensuram, se nidus omnes cum foetibus dirupturam, nisi sibi pullos projiceretur vnus. Trepidantes palumbi agebant, quod peribat, & abibat, reuertebatur ad simile, quouitque passeri dato palumbis consilio continere se nidis suis, vulpes a fraude sua fraudata est, sed in passerem vertit insidias, non viibus, sed adulatione.

Erat in dumo passer, vulpes affuit beatificas auiculas, quod volatu suo se protegerent a bestijs, & laqueis terræ: sed hoc vnum deest, inquit, qua ratione contra ventorum turbine, & frigora se protegant. Voluit passer gloriar, & concionari cum garrulo, respondit, se protectionem habere, dum flabat boreas a sinistris, mergebat enim caput sub plumis ad dexteram, & e contra, si a dextris, fingens vulpes se non satis audire, propter distantiam protrahabat alloquium. Dilapsus est passer ad ramos proximiores terræ. Quæsiuit vulpes, dum ventus flaret ab anteriori, quid agebat? sic ait, dimittens caput ad pectoris plu-

mas. Exilij vulpes in non videntem, & deceptam blanditijs vorax rapuit. Affabulatio est.

Damus aliquando tale aliquod salubre consilium, quod dum preterimus, decipimur.)

Quid hæc simplicitate candidius, aut festiuitate amcenius?

Observandum autem erit in his apologis, ne nimis sint crebri, ne dictione nimis faceta, & quæ ad scurrilitatem accedat pertextantur: denique, ut personam, ut locum, ut rem deceant. Multa in hæc re, a grauibis viris, prudentiæ sale temperata placuerunt, quæ si ab adolescentibus dicentur, in opinionem incurrent scurrilitatis.

Apologi cum sale, & grauitate adhibendi, non enim omnes decent.

Tertius fons inuentionis, Adagia.
CAPVT V.

AD parabolas accedunt adagia, & plerumque cum ijs confunduntur, in eoque maxime consentiunt, quod rerum expriment similitudines, vnde paroemia dicitur ῥήματα παροδίων τετραμμένων, ἢ τῆς χρήσεως πολλῶν, καὶ ἰσοπέδιον ἐπὶ πλείονα ὄματα μεταληθῆναι διωκόμενον. Verbum vulgare, & multorum vsu tritum, quod a paucis, ad plura similia transferri commode queat. Vt cum, non est vna omnium adagiorum ratio, nam alia verè popularia sunt, & cuique vel imperito obuia, quæ Græci παροιμίας δημώδεις appellat, aliæ sacra ἱερὰ, et nominantur, quæ a vulgi sensu remota, reconditam magis doctri nam ex varia historia, eruditione sunt complexa. De quibus mihi videtur loquutus Synæsius, cum ea veteris philosophiæ reliquias appellat.

magiorum multa genera.

Ἡ παροιμία, inquit, ὄρον πῶς δὲ οὐχὶ σοφὸν περὶ ὧν Ἀριστοτέλης φησὶν, ὅτι παλαιὰς εἰσι φιλοσοφίας ἐν ταῖς μεγάλαις ἀνθρώπων φθοραῖς ἀπολωμένῃς ἐγγυαλέμματα περισωθέντα διασωτηρίαν, καὶ δεξιότητα. παροιμία δὲ καὶ τῆτο, καὶ λέγει τὴν ἀρχαιότητα, ἢ ἐστὶ βέβαιον ἐπιτελεῖσθαι αὐτῆ πάμπαν, ἢ οἱ παλαιεῖς ἀληθεύον εὐσχεῖται.

Sapiens prouerbium. Quid ni enim sapiens sit? cum prouerbia dicit Aristoteles esse veteris Philosophia inter maximas hominum vinas intercedentis quasdam reliquias, ab breui aetate dexteritateque seruatas. Vt prouerbium igitur hoc

Gerson. tract. 3. super ma. 3m. p. 834.

Βδων Ελ
πνι δicitur
εὐφραμοι
συκαλο.

est, sermo dignitatem habens. Et tanquam in
crario Philosophia, unde antiquitatem iraxit, de
promptum, ex quo graui est, pulchroq; aspectu. Ve
teres enim nostris hominibus inuestiganda veri
tatis longè cupidiores erant.

Quamobrem in hoc genere scribendi ela
borarunt olim viri graues Chrysippus, Clean
thus, Theaxterus, Aristides, Aristophanes,
Aeschylus, Milo, Aristarchus, &c. inter quos
celebres (qui nunc extant opera, & labore An
drea Scoti, ex nostra societate viri eruditissi
mi) Zenobius, Diogenianus, & Suidas, è qui
bus Erasimus omnia, quæ ad Parœmiâs Græ
câs attinent, decephit.

Quid in his
obseruand
sum.

Erut in his adagijs obseruandum ne crebra,
& obscura admisceantur orationi, quod pue
rile est, & vitiosum, sed ubi res feret commo
de, quasi gemmule purpuræ inserantur: ma
ximè verò in epistolari stylo, qui parœmiarū
amœnitate cultius emittentur.

In orationibus, ad eruditionem potius val
ent, quàm ad stylum, & præsertim, si in res
subiectas, niri quadam vrbaniitate conferan
tur, tum etiam insigni aliqua interpretatione
collustrantur.

Quartus fons inuentiois, Hieroglyphica
CAPVT VI.

Veretes illi, qui arcanam Philosophiam
symbolis, ænigmatumque velis adum
brabant, ne in plebeiorem hominum sensus,
intelligentiamq; permaneret, hieroglyphica,
sacra quædam monumenta, non literis voca
bula, sed sculptis rerum animaliumque figu
ris significantia adinuenerunt, quo artificio
celebres in primis fuisse narrantur Aeg
yptij, de quibus ita Hermetimus Luciani,
τι γαρ εἰ μὴ εἰς γράμματα γράφοιμεν ἐπὶ
ἢ κληρῶν, ἀλλὰ τινὰ σχήματα, ἢ χαρακτῆρας,
οἷα πολλά Αἰγύπτῳ γράφοισιν, ἀντὶ τῶν χυμ
μάτων κενοκεφάλους ἰνὰς ὄντας, ἢ λεοντο
κεφάλους ἀνθρώπων. Quid si neque literas in
fortibus describamus, sed characteres, & signa,
qualia multa pro literis Aegyptij pingere so
lent, canino, & leonino capite homines: Quod
& septentrionalibus populis in vsu fuisse re
statatur Olaus Magnus. Nonnulli (inquit) pro
pauatis cõputis instar Aegyptiorū, varijs ani
malium figuris pro literis utebatur. Quibus cū
dicta sapientū præclara, & sententię exprimit
tur, euenit, vt in animos instillentur iucua

Olaus ma
gnus l. c.
21.

dius, quod submoto quasi obscuritatis velo,
repente lux emicare videatur. Unde, & in sacris
literis multa traduntur in parabolis, cuius rei
disertam rationem reddidit Origenes. Sicut in
nouissimis diebus, Verbum Dei ex Maria
carne vestitum processit in hunc mundum,
& aliud quidem erat quod videbatur in eo,
aliud, quod intelligebatur. Caras namque
aspectus in eo patebat omnibus, paucis verò,
& electis dabatur veritatis agnitio.

Orig. sup
en. Ho. 1.
Hierogly
corum. 1.
parabola
rum com
mendati.

Ita & eum per Prophetas, vel legislatorem
verbum Dei profertur ad homines, non abs
que competentibus profertur instrumentis.
Nam, sicut ibi carnis, ita hic literæ velamine
regitur, vt litera quidem aspiciatur, tanquam
cauo, latens vero intrinsecus, sensus tanquam
diuinitas sentiat. Accedit, quod ait D Au
gustinus: (Quemadmodum multa per vitrum, 119.
aut succina pellucunt iucundius: ita magis de
lectat veritas per imagines, & symbola col
lucens. Si dicas: Concordia res crescit, dis
cordia dilabuntur, pigrius incitat. At si addas
hoc, veteres illos excellentis ingenij viros, in
arcanis philosophiæ mysterijs subtiliter ex
pressisse, primum quidem per formicam, quæ
imposito caduceo in elephantum excreuerit:
ex altera verò parte, per elephantum gladio
superposito in formicam desinentem: nescio
quomodo & inuentiois subtilitas, & imagi
nis expressio, sensus tivilis suauis, & duna
placet, persuadet efficacius.

Aug. epist
119.

Habent igitur amœnam eruditionem hier
oglyphica, & symbola, modò prudenter, &
parce, vt cætera adhibeantur: quæ enim per se
admirabilitatem obtinent, si crebrius infere
antur orationi, sunt communia, & fastidiosos
sensus ipsa pulchritudinis fatierate obruunt.
De ijs autem extat Hori Niliaci libellus, nu
per à me notis, & commentarijs illustratus.
Hic auctor Pierio ansum dedit ad hierogly
phicum libros concinnandos, eruditos illos
quidem, si modò maior esset fides penes mul
ta, quæ sine authoribus afferuntur, in magna
Aegyptiarum rerum, atque historiarum (vt
necessariò contingere oportuit) penuria. Qui
Pierium secutus Brixianus, ingens symbolo
rum volumen congeffit, omnia bona, ma
læ commiseret, si delectus ad
hibeatur, auctor alioqui
non inutilis fu
117.

Quin